

Concept rg è sin maisa

La regenza preschenta l'urari per l'introducziun dal rg en scola

DA MARTIN CABALZAR

■ **Cusseglier guvernativ Claudio Lardi ha preschentà trais variantas che tegnan quint da las particularitads linguisticas e da las sensibilitads regiunalas per l'introducziun dal rg en scola.** Las trais variantas «pionier», «standard» e «consolidaziun» na sa distinguan betg areguard il cuntegn, mabain areguard il tempo d'introducziun. «Sin il pli tard l'onn 2024 duain tut ils giuvenils rumantschs bandunar la scola cun ina scolaziun cumpletta en rg», di *Claudio Lardi*. Cun introducir il rg en scola na veglian ins betg bandischar ils idioms, mabain rinforzar il rumantsch sco tal, ha punctuà Lardi. Ils tschintg idioms sajan daventads adina dapli ina hipoteca per il survivor dal rumantsch. Per la concentraziun da tut las resursas sin ina varianta da scrittira lubeschia da publitgar meds didactics actuals ed attractivs en rumantsch. Il concept da basa è vegni elavurà d'ina grupp da lavur sut l'egida da *Ivo Berther*. Enfin mez november ha in e scadin uss la pussaivladad da prender pusiziun envers il concept.

> COMMENTARI E PAGINA 2

Cusseglier guvernativ Claudio Lardi ed Ivo Berther speran ch'il concept da basa lubeschia uss d'allontanar il fantom rumantsch grischun per la sortida d'urgenza.

FOTO T. DEFILLA

COMMENTARI

Sensibilisar enstagl sfurzar

DA MARTIN CABALZAR

*D*amondas da lungatg tangheschan sentiments e pertuccan l'identitad. Capeivel che l'introducziun dil rumantsch grischun ed autras damondas virulentas vegnan discutadas a moda cuntradictorica ed emoziunala. Buca mo enteifer la Romontschia. Tonpli drovan ellas dabia sensori, precauziun e prudientscha. Pertgei schaffir in lungatg unificau ei ina causa, sensibilisar e perschuaader la populaziun da sia necessitad in'otra. Cun cumandar e decretar va ei buc, la devisa sto biaronz esser: sensibilisar e perschuaader.

*E*n quei risguard han ins fatg sbagls nunperdunabels tier l'introducziun dil rg. L'informaziun ei stada rudimentara, pauc transparenta e schizun cuntradictorica. Ins ha bein giu schaffiu relativamein spert in andant instrumentari linguistic. Munchentau han ins denton il management da project e tralascchau d'integrar e sensibilisar la basa. La decisiun dil cussegl grond d'edir a partir da 2005 tut ils mieds didactics mo pli en rg sco mesira da spargn, senza consultar la magistraglia e senza disponer d'in concept ei stada precipitada ed ha capeivlamein evocau reacziuns massivas.

*C*ul concept da basa ch'ei uss avon maun emprovan ins ussa d'ulivar ils sbagls capitai. Era sche las vischnauncas romontschas san buca decider pli davart rg gie ni na, san ellas silmeins definir sezzas il tempo. Era metta il cantun en vesta in entir tschuppel da mesiras flanche-giontas per contonscher ed augmentar l'acceptanza. Ils resultats dallas votaziuns consultativas ein in clar indezi ch'ins stoppi agir cun precaziun e prudientscha. Pertgei encunter la veglia dil pievel san ins la finala buc introducir in lungatg. Cass cuntrari savess capitar ch'il rumantsch grischun ch'ei vegnius schaffius per unir la Romontschia e rinforzar il romontsch effectuass il cuntrari. E gliez fuss fatal!